

किशतर्जुनीय

✓
Kishata Arjuna

॥ श्रीमदाशिवायनमः ॥

॥ कैरातं ॥

10 / 5 (B)

✓
2135

1911

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ श्रियः कुरुतां मधिपस्य पालनी प्रजासु वलियं मयुक्तवेदि
तुं ॥ सर्वार्थलिङ्गाविदितः समायुक्तो युधिष्ठिरं देते वने वने चरः ॥ १ ॥ कृतप्र
सा मस्य मही मही सुजे जितां संपलेन निवेदं इष्यतः ॥ न विव्यथेतस्य मनो
न हि प्रियं प्रवक्तुमिष्टं तिष्ठति प्रहते विताः ॥ २ ॥ विषां विषातोयु विधातुमि
ष्टतो रंहस्य नुशामधिगम्य भूभृतः ॥ संसौ एवौदार्यविशेषशालिनी विनि
श्चितार्थमिति नाचमाददे ॥ ३ ॥ क्रियास्तसु युक्तैर्न पचारु चक्षुषो न वंच
नीयाः प्रभवो नु जीविनिः ॥ प्रतो हसि क्षंतु मसाधु साधु वाहितं मनोहारि
चदुर्लभं वचः ॥ ४ ॥ सं किं सखा साधु न शास्त्रि योधिपं हितो ज्ञेयः संश्रु
ते सं किं प्रभुः ॥ सदा नु कूलेषु हि कुर्वते रतिं न पेक्षमायेषु च सर्वसंपदः ॥ ५ ॥

५३१

ज्ञापयिष्यते ३

मोक्षदंशकसा
धुलं श्रोतार्थप्रप-
सपतिः ५

11911

परमेशानुरक्तेषु मत्सु १

द्वि वा सं ९

५२५५

दुष्टोदरस्य कथं तेन जिता एव भूता जगती ३

दानदक्षिणादिगुण परिमण करणेन

पाक एव प्रयोगे २

उत्प्रेष्यमाणान्तर जेतव्यामाहशपा मरजना इत्यर्थः

व्यापिते ३

हसाधर्मे १

स्वभावाद्गुण १

अज्ञानोपहृता १

निसर्गदुर्बोधमबोधविक्रवाः कृत्वा पतीनां चरितं कृतं तैवः ॥ तौ नु भावौ यमवेदिय

न्यानि गृह तत्त्वं नयवर्त्म विदिषां ॥ ६ ॥ विशंकैमानो भवतः पराभवं न पांसनस्यो

पिवनाधिवसिनः ॥ दुरोदधं प्रतितां समीहते नये न जेतुं जगती मुमोषते ॥ ७ ॥ तथा

विजिलं संभवजिगीषया तनोति शुभ्रं गुणं संपदायशः ॥ समुन्नयेनूत्तिम

नोयसंगमाद्दरविरोधोपि समं महत्तेभिः ॥ ८ ॥ कतारिषु दुर्गजयेनमान

वीसगम्यरूपां पदवीं प्रपितुना ॥ विभज्येनैतं दिवमस्ततं द्विणा वितन्दते तेन

नयेन पौरुषं ॥ ९ ॥ सखी निवप्रीतियुजानुजीविनः समानमानान्मुहदश्च

बंधुभिः ॥ संसेततंदश्यते गतस्मयः कताधिपसाप्रि वस्ताधुबंधुतां ॥ १० ॥

असक्तं माराधयतो यथायथं विभज्ये भक्त्या समपक्षपातया ॥ ११ ॥

खेवमातस्य १

यथाश्वं १
निरहकारः २२

किंकृष्टा १

(विभज्य) अस्वो वेत्ता यो इत्थं कर्म कर्तव्यमिति विभागं कृत्वा अस्तः तं द्विः प्राप्स्येन ४

निरंतरं २

तदीयगुणेषु अनुसंगानुगुणकदा प्रयुक्तं ११

संयतयाथात्म्ये २

३२

कुठिलः १

अर्थसंगतान्तर ५

प्रजापालनपक्ष ५

तिर

पुरुषत्वाः ३ १० ११

लीकवत्ता १

सिंहसनस्थो वि

साशंकोपि ३

अकर्मसाधयन

अस्तं तद्विस्तृत

संयस्य ४

सुधाधेनेन ४

तुल्यसत्कामन

प्राप्तं न हस्यं व

तौ

बंधुनां समूहो व

धुता २

किं

गुरुवाधमशास्त्रायेदं वस्तुतोयेधनामोहमरः ३ इतिनिगृहकतमि मन्त्रुदेव्यकृतौकुपि ३

दानसंगः २ प्राप्तिः १ विहाय २

अर्थधर्ममम १

त्रयायंगणजिवाः १

आधनहिताः १

प्रसादीनाकताः

प्र.

२

देवसंख्यमीयिवात् न बाधतेस्य त्रिगताः परस्परं ॥ ११ ॥ निरस्येनामनदानव
जितं न भूरिदानं विरह्य स क्रियां प्रवर्तते तस्य विशेषशक्तिमि गुणानुरोधेन वि
ना न सं क्रिया ॥ १२ ॥ वस्तुनिवाधं न वंशीन मन्त्रुना स्वधर्म इ सेव निवृत्त कारताः
यस्तु पदिष्टेन रिपो सुते पि न हंति दंडेन स धर्म विज्ञवं ॥ १३ ॥ विधाय रक्षानू परि
तः परेतुं रा न न शं किं तां कार सु पे ति शं किं तः ॥ क्रियापवर्गेषु तु जीवि सांस्त्र
ताः कृतं ज्ञाता न स्य वदंति संपदः ॥ १४ ॥ अनारते ते न पदेषु लं भिता विभज्य स
म्य ग्विनि योगं स क्रियाः ॥ फलं सु पायाः परिवर्हिता ये तीरु पे स सं घर्ष मि
वार्थ संपदः ॥ १५ ॥ अनेक राज न्य रथा श्व संकुलं त दी य मा स्या न नि के
त ना जि रं ॥ न य स युग्म ध्व द गं धि रा द्र तां न शं न पो पा य न दं ति नां म दः ॥ १६ ॥ २ ॥

सामंसां तदुमेसे

कारण निरा
गोपनीय नि

धर्मव्यतिक्रमं

शंकावितर्कमयोः

निराश्रय वि

अज्ञान निरंतरं

पदस्य रस्य सं

पथः

जादृक् क्रिया २

४ वा

प्रेम्यः इत स न्ना
शिया नृप

उपकार कालं ४

वजिर मंगने १

॥ रा ॥

सख्यमिति योगेन सती स प्री की ता क्रिया ये धां ते ३

सामदान भेदः ३

अतिशयेन १

स्वस्थस्थानेषु प्रापिता ४ सभावेदं गंगे २

सप्तपार्श्वगंध इव गंधो यस्य सः १

चर्द्धमाताः आयती उत्तर कालः ३

देशेनयनुयंवेनुसपन्नद्रीपुपलितः स्यान्नरितः पुनस्तान्कोशयथाप्रतिशुद्धः २

कुत्सुणां निवासः कुत्सुः २

अल्लेखो न तुल्यं शक्याः १ पादपंतः

कर्तुके १

अल्लेखो न तु भुंशक्याः १ धाम्यतः कर्तुं कै १ धाम्यं
सुखेन तन्म्यादधतः कृष्णवलेरकष्टपच्या इव सस्यसंपदः ॥ वितन्वति ह्ये
मम देवमातकाश्चिराय तस्मिन् कुरैव श्वका सति ॥ १७ ॥ उदारकीर्तेरु
दयं दयावतः प्रशान्तबाधं दिः शतोभिरक्षया ॥ स्वयंप्रदुग्धे स्य गुणैरुपस्तु
ता वस्तुमानस्य वस्तुनि मेदिनी ॥ १८ ॥ महोजसो मानधना धनार्चिता धनु
र्भृतः संयति लब्ध कीर्तयः ॥ न संहतास्तस्य न भिन्नव्रतयः प्रियातिवां छंत्य
सुभिः समीहितुं ॥ १९ ॥ महिषुजांसच्चरितैश्चरैः क्रियाः सवेदनिः शेषम
शेषितक्रियः ॥ महोदयेस्तस्य हितानुबन्धिभिः प्रतीयते धातुरिवेहितं
फलैः ॥ २० ॥ न तेन सज्यं क्वचिदुद्यतं धनुः कृतं न वा कोपविजिज्ञमानं ॥
गुणानुरागेण शिरोभिरुह्यते न राधिपैर्माल्यमिवास्य शासनं ॥ २१ ॥

कि०

श्रीलक्ष्मीर देवार्थहृदयनर

इनः मूर्त्ये प्रभोराशिः

विधेयं कर्तव्यं

प्र०

दृष्टशसनः

॥ १ ॥

अज्ञातयत्र

दुरावसानः

उत्तरकालः

उत्तरः पञ्चमोऽंशः

संयौ वराज्ये न वयौ वनो द्रुतं निधाय दुःशानं मिदं शासनः ॥ १ ॥ मत्वे च विंशौ
 नुमंतः पुरोधसाधिनां तिहव्येन हिरेत्परतसं ॥ २ ॥ प्रलीने भूपा लं मवि
 स्थिरायति प्रशासदीवारिधि मंडलं तुवः ॥ ३ ॥ संचितय लेवमियं स्वदेव्यतीर
 लोदुरं तावलवदिरोधिता ॥ ४ ॥ कथा प्रसंगेन जनेरुदाहृता दनुस्मृता
 खंडलं संतु विक्रमः ॥ ५ ॥ तवा निधाना ज्येष्ठतेनैतानेनः सुदुसहान्मंत्र
 पदादिवोरगः ॥ ६ ॥ तदा शु कर्तुं विजिज्ञेयं तै विधीया तां तत्र विंधे
 यमुत्तरं ॥ ७ ॥ परं प्रीति ता निवृत्तां सिचिन्व तां प्रवृत्ति सौराः खलु मादृशां धि
 यः ॥ ८ ॥ इतीरयैवा गिरं मा तं स क्रिये गते थप सोपन संनिवासिनां ॥
 प्रविश्य कं समासं दनं मं ही भुजातदा च चक्षे नु ज संनिधौ वचः ॥ ९ ॥ ॥ १० ॥

॥ राम ॥

विदर्शयते नु प्रातरपुत्रे वेति वसना त इत्यस्य मुनु उपायः तस्य जीपसी मरुः तस्य क्रमः ५
 गृहं १ मुचिदिः १ गृहं तां ३ कोर्तामा तमाशना तमात्रवादि नो वयं न तु कर्तव्यो पदेशः ३
 द्रौपदी १ गृही तस्य वक्रा क्रियाः

पुष्पाधिमानसीयथा इह सा दुःखाभायः दुःखधयः
समयस्यानिवाकाले संकेताय रथे रवि विविधः स जित्तु लिनता रूपसमायः २४
शुभाकेषोद्यमो सारकाः २

जिह्वा ३३३

महती हार्यः १

ततः भवा १

जिह्वे कुं न समर्थाः १

अथ नो यमं प्राययेति ३

इह श्री नमो

निशम्य सिद्धिं दिषतां मपाके तीस्ततस्ततं स्या विनियं तु मे क मा ॥ २५ ॥ न पस्य म
सुव्यवसाय दीपिनी रुदा जहार दुपदा सजा गिरः ॥ २७ ॥ भवा दशेषु प्रम
दा जं नो दितं न व स धि क्षेपे इवा नु शासनं ॥ तथा पि वक्तुं व्यवसाय यंति
मां निरस्तनारी समै यो दुराधयः ॥ २८ ॥ अखंड मा खंड ल तुल्य धाम भि
श्विरं धता मपति भिस्व वंशजेः ॥ च या ल हस्ते न मही मद च्युता म तं गजे
न स्म गि वा प वं र्जिता ॥ २९ ॥ व्रजं तिते मूढ धियः परा भवं भवं ति मा या विषु
ये न मा यिनः ॥ प्रविश हि ध्रुं ति शां ता स्त था विधान संवत्तां गान्ति शिता इवेष वः ॥ ३० ॥ का न क २३
गुणानुरक्तान् म नुरक्त साधनः कुला भिमानो कुल जां न राधिपः ॥ परैस्त्वदन्यः कं
इवा प हार ये न नोर मा मा तव धं मि व श्रियं ॥ ३१ ॥ भवं त मे तर्हि म नै स्वि ग

उज्जित ४

मंद यो तति इति ३
द्व्यु तते न ध

का न क २३

शकुनिः २

नाशं करोति १
साहा ३२

कुलं प्रमितां करोति २

अनाध्यादिता ज्ञान वसत र हितान्त्र गान्

वधूं पक्षे सुकुले जा तां श्रियं पक्षे कुलं मत्त गान्तां पक्षितेन १

इदानीं १

की
किंदिता

विधिषेनशत्रुणाआदरःनभवति
विधिषःकृतःदरःभवःनभवतिकुःकमिवर

उक्तविधिषःएवंभूतःप्रतिः२

राजमर्गा

भोः१

संतापेयति

उदीपितः१

॥४॥

जंतवः३

हैतवीवर्तमानंमनुरहवन्मनि॥ कथंनमंयु ज्वलियतूदीति
तःशमीतरुंशुष्कमिवाग्निरुंस्थिरः॥३२॥ अवध्यकोपस्यविहंतुरापदा
भवतिवश्याःस्वयमेवदेहिनः॥अमर्षश्चत्येनजनस्यजंतुनानजानेहादेन
चैविदिषादरः॥३३॥ विजित्ययः प्रांज्यमयधुतरान्कुरुनकुंय्यवसुवास
वोपमः॥सवलकवासांसितवाधुनाहरनैकरोतिमनुंनकथंधनंजयः
॥३४॥ वनोतेशय्याकठिनीकृतासुतीकचाचितोविष्वगिवागजोगजो॥ कथं
त्वमेतौधतिसंयमौयमौविलोकयन्तुसहसेनबाधितुं॥३५॥ इमांमहं
वेदंनतावकींधियंविचित्ररूपाःखलुचितवतयः॥विचित्रयंसांभवदाप
दंपरांरुंजंतिचेतःप्रसंभंममाधयः॥३६॥ पुराधिरूढःशयनंमहाधनंवि॥४॥

आवदांकाशकर्तुः
जनस्य२
नजातःउत्पन्नः
दःप्रेमोत्पन्नः
जंतुना
सुवर्णंरजितं
अजयतः४

नशीतः

पीउयति१

अनेकप्रकारेणभवति२मानसीव्या१

६ X परिभ्रमन्लोहितचंदनोचितःपदातिरंतर्जिह्विरुखितः॥महारथःससधनस्यमानसंदुनोति X ६
नोकश्चिदयंकोदरः॥४॥

इदानीं च वन्यफलानां प्राप्तिः भविष्यति

श्रुत्वाऽपि श्रीमद्भगवत्प्राप्तः

बोध्यसेयः स्मृतिगीतमंगलैः ॥ ^{वृत्तदर्शनं} अदभिमधि शय्यसंस्थं लीजहासितं द्रामशिवैः शिवा ^{शयनं रुसा} ^{भूमी} ^{श्रुत्वाऽपि श्रीमद्भगवत्प्राप्तः} ^{जं वृत्तं}
रुतैः ॥ ३८ ॥ ^{निरंतरं} अनारतं यो मतिपौठ ^{रुतैः} शाधिनावरं जयद्राजशिरः सजोरजः ॥ ^{निषीदत} निषीदत ^{निषतः}
सौचरतौ वनेषु ते मगदिजालूनशिखेषु बर्हिषां ॥ ३९ ॥ ^{पुरोपनीतं} पुरोपनीतं ^{परा मती} परा मती
यकं ^{द्विजाति} द्विजातिशेषेण यदेतदधसा ॥ ^{तद्व्यं} तद्व्यं ते वन्यफलाशिनः परंपरै ^{तिकाश्वं} तिकाश्वं
यशसा समं वपुः ॥ ४० ॥ ^{द्विषं} द्विषं निमिता यद्वियं दशाततः समूलमुन्मूलयतीव
मेमनः ॥ ^{परैरप्य} परैरप्यसितवीर्यसंपदां पराभवोप्युत्सवैर्वमानिनां ॥ ४१ ॥ ^{वि} वि
हायशांतिं न पधामतत्पुनः मसीदसंधेहि वधाय विद्विषां ॥ ^{वजं} वजं ति शत्रुन वध
यनिस्पृहाः शमेन सिद्धिं मुनयो न भूतः ॥ ४२ ॥ ^{पुरः} पुरः सराधो ^{मवतां} मवतां यशोध
नाः सुदुःसहं प्राप्य निवारपीदशं ॥ ^{भवा} भवा दशा ^{श्वेदधिकु} श्वेदधिकु ^{वतेरतिं} वतेरतिं ^{निराश्रया} निराश्रया हंत ^{शतविधारे}

अनादृशं
९

ब्रह्म १

धामशतैः प्रभावेन ते जेष्ठं दिग्गजं सुसुतिधरः २

किं

॥५॥

नक्षत्रे ज्ञेयता

हतामनसिता ॥४३॥

अथ क्षमा मेव निरस्त विक्रमः

अस्मिन्पात्रे

शिराय पर्य

विमुखस्य साध

प्र

ने ॥ विहाय लक्ष्मीपतिलक्ष्म कौमुकं जटाधरः सन् जुहुधी हपावकं ॥४४॥

न समयपरिरक्षतां क्षमते निर्वृतिपरेषु परेषु भूरिधाम्नः ॥ अरिषु हि विजया

र्थिनः क्षीतीशा विदधति सौपधिसंधिदूषणानि ॥४५॥ विधिसमयनियोगादी

मिसंहारजित्वा शिथिलवसुमगाधे मग्नमापत्ययोधौ ॥ रिपुतिमिरमुदस्योदी

यमानंदिनादौ दिनकृतनिवलक्ष्मीस्त्वा समभ्येतुभूयः ॥४६॥ इति श्री किरात

रुनीये महाकाव्ये भारवी कृतौ वने चरा भिगमनो नाम प्रथमः सर्गः ॥ १ ॥ विहि

तां प्रियया मनेः प्रिया मथ निश्चिंत्य गिरं गसियसी ॥ उपपत्तिमदूय जितां श्रयं

रपमृचैव च नंदकोदरः ॥ १ ॥ यंदवो चंदवेक्ष्यमानिनीपरितः स्नेहमयेन च ॥५॥

॥ राम ॥

रत्नं अस्मिन्पात्रे

सुतवन् १

कुलाभिमानिनी १

कथितां ३

उदाहर्य २

पुर्वे कविष्वे २
 कृतोपाध्यायः ३ कृतशोकादि ४ विष्णुपदे २ त्रिविशतशतधरदे ५ कोपाकोपाध्यायदे ६ विष्णुविष्णुकोशे २ वक्रि विदे ७ श्रीपुंस्यादि ८ द्वापे नि ९ स्या नि १० अर्थापि ११
 ताननयसुवा १२ यत्तुशयमिसर्वाः १३ पुष्पादगजनककाता १४ द्रौपद्याः वयसि ३ १५ दुर्जोधागये १६ प्रमदुप्रेनेशागपि १७
 १८ स्यते २९ वि १९ अत्पादरेखादे २० विस्मयंकोति २१ कोपदे २२ संपिनि २३ दिके २४ स्तानादि २५ कं २६ २७

उपदिशति उद्दिशति

शुक्राणामुपशान्तिसहनीयः गुरुः श्वेततरश्च तत्रैवोपलभ्यते प्रवणः कोर्यः फलवृद्धितत्परः परितोषप्रयोगेन सहनीयः सुषिपाभूद्विषयेन पुरुषेति भावः
पुरुषेण सहनीयः द्विषतां उदयः गुरुश्च तत्तरः येन मरुतनाशतरः येन सहनीयः ॥ फलसंपन्नवणः येन फलवृद्धितत्परः येन सहनीयः
रायितुं योग्यः इति भावः ॥२॥

महिम्नं जगत्प्रियः राजलक्ष्मणस्मृत्युक्तात्तांशं यांति जनापवादमया देव
 ४२ उदेष्टी शत्रूणां प्रभुशक्तिं शनीहया अनुत्साहेन पालयतां वंभुक्तोनां मती विवेकैरिष्यतां विवेकैरिष्यतां दुर्हृदः समरः २ दिनप्रतिवर्द्धमानं ४
 भुजो २

किं

॥ ६॥

नाशं यांति ३
 वेदपक्षे चामरसि
 नपक्षे मे गरीते ३
 दधते ४
 कर्तव्यविषयेषु ५
 क्षिप्रकारिणं उत्सा
 हमिहृष्यः

मतेनाम ३ ४
 सहकारिसत्ताय
 मते ग्राह्ये ३ ४

॥ राम ॥

अधिकं विरेण वीर्यार्थे उपेक्षमानां २ वर्द्धिष्यमानां ॥ औदासीन्येन वर्तते १ कुशलीपुत्रः
 तदक्षययुक्ते अथवा प्रतिकरं कुते १
 स्य भयंसी विपरीतां विगतां यच्चान्नः ॥ क्षययुक्तिं मुपेक्षते दृती कुरुते तत्प्रति
 कारं मुन्यथा ॥ ९७ ॥ अनुपालयतां मुदेष्टी प्रभुशक्तिं विवेकैरिष्यतां मनीहया ॥
 अपयान्त्य चिरात् न ही भुजो जननिर्वादि भयो दिवश्चिः ॥ ९८ ॥ क्षययुक्तिं मु
 पित्स्वभावजं दधते धां मशिवं विवधये ॥ प्रतामं त्यन पायमुष्टितं प्रतिपद्यु
 दमिव प्रजा नृपं ॥ ९९ ॥ प्रभवः खलु कोशदं उयोः कन पंचांगविनिर्णयो
 नयैः ॥ सविधेयं पदेषु दक्षतां नियतिं लोके द्वौ नुरुह्यते ॥ १०० ॥ अमि
 मानवतो मनस्विनः प्रियं मुञ्चैः पदमारु रक्षतः ॥ विनिपातनिवर्तन
 क्षमं मते मालं न नाला पौरुषं ॥ १०१ ॥ विपदो निभवं स विक्लं मरह
 यसां पदुपेतं मायतिः ॥ नियतालघुता निरायतैरगतीयान पदं नृपशि
 यः ॥ १०२ ॥ तदलं प्रतिपक्षं सुभतैरवलं व्यवासाय बंध्यतां ॥ निवसंति ॥ ६॥

दि

अनिष्टया २
 क्षेपेन युक्तं ३
 यथा गंगायां पोषः
 पोषाश्चापि पक्षिभ्यः
 तस्मिन् ४
 अनुरोधं कुरुते ५
 अक्षरं ६
 पञ्चमेण रक्षिते
 पुरुषं विपतेन युक्तं
 भवति ३

विपतेन युक्ते पुरुषं आयती उत्तरकालात् जतिर निरगतः आयती उत्तरकाले यस्य तस्य लघुता भिद्यता नाम भवति २
 तत्तस्मात्तु यवसाय बंध्यां अनुयमं अवलं च अलं निषेधः १
 उल्लेखे प्रविष्टं शत्रुं १
 लघुपुरुषात् रज्यक्रियाः पदं स्थानं सजति २

मगधिपः सिंहः किं फलं आवेष्ट्य किं फलं विनिं सध्वनतः पयोधरान्मेघान् प्रार्थयते गर्जयते १ खलु निश्चयेन महिषसः पुरुषस्य सा प्रकृतिः १
जया प्रह्लादाभ्यसमुन्नतिं न सहते २ तेन पततस्तस्मान्नकारणं तविक्रमेण मतिं कुरु २
एतत्पुनर्निश्चयेन संश्रितो ज्ञानो हि विधिषां शत्रूणां विपत्तयः स दनुस्तान् हनन्त्यनु यमेन हता तां हितः ३
द्विषतां शत्रूणां मध्ये कान्तनः रणसंग्रामे चतुरः तवाजुजान् भ्रातृन् प्रसहेत् ५

मा २

आयतः विस्तारितः तोयनिधौ निवध

किं

॥७॥

आनन्द्यादिभिः
वितो हिरदा निवध

नृध्वनतः प्रार्थयते मगाधिपः ॥ प्रकृतिः खलु सामहीयैः सह तेनान्य
समुन्नतिं ययौ ॥ २१ ॥ कुरुत नमस्ते मेव विक्रमे नृपनिधौ यतः प्रमो
दजं ॥ ध्रुवमेतद्वे हि विधिषां त्वदनुत्सो ह हता विपत्तयः ॥ २२ ॥ हिरदा
निवदि जिभा वितो श्वेतुरस्तो यनिधी निवीयतः ॥ प्रसहेतरतो तवाजु
जान् द्विषतां कैः शतं समुते जसः ॥ २३ ॥ ज्वलतस्तव जातवेदैः सत
तं वैरि कृतस्य चेतसि ॥ विरधा तु शिवं शिवेतरा रिपुनारी नयनां बु
संततिः ॥ २४ ॥ इति दर्शितविक्रियं सुतं मरुतः कोपपरीतमानसं ॥
उपसां त्वयितुं महीपतिं हिरदै दुष्टमिवोपचक्रमे ॥ २५ ॥ अपवर्जि
तविस्त्रवैशुचौ हृदयग्रहिणि मेगलास्फुटं ॥ विमला तव विस्तरेणि ॥ ७ ॥

दि

प्रमोदजं तमः नि
धुयै

॥ रा म ॥

रेवनेन्द्रेनेगधं मदेनं दर्शयं मरिणं तस्माद्य योय रेवतु दापयि स समुज्जयेत्

शास्त्राभ्यासप्रसङ्गे हठातः कृतकविता नरकपालं भुवि प्राणं गता तं सुश्रुत्वा तत्र १६ मस्तु संनिवृत्तं

भुवि

भिन्नात्मता २ उपाक्रमकरोति ४ प्रसिद्ध्या ९ विभक्त्यवदे ९ हकार प्रकारेण २

संमतिरादर्श इवाभिदृश्यते ॥ २६ ॥ स्फुटतानपदैरपहृतानचनस्वीकृतमर्थ

जोरवं ^{कवि} रवितापथं गथता गिरानचसामर्थ्यमपोहितं कचित् ॥ २७ ॥ उप

ति ३ परुदौ ह ताबला दनुमानेन न चागमक्षतः ॥ इदं गीतं नीदंगाशयः प्र

अतिशयेन पेशेन
संकारेण ४

शामः भवति ५

संभं कर्तुमुपैच्छे मेकः ॥ २८ ॥ अविदधतया तथापि मे हृदयं नि

रायमेव धावति ॥ अवेसा मयितुं क्षमाः सुखं न विधेयेषु विशेषसंप

दः ॥ २९ ॥ सहसा विदधीत न क्रिया मविवेकः परमापदं पदं ॥ वरा

तेहि वीर्यशय कारितां गुणालु धाः स्वयमेव संपदः ॥ ३० ॥ अभिवर्ष

ति चोनुपालयन् विधिबीजानि विवेककारिणो ॥ ससादा फलशा

लिनी क्रिया शंदरे लोक इवाधिति एति ॥ ३१ ॥ भुवि नृपयति श्रुतं

न १६ कस्तुति दूद
यो यस्मिन् अनी द
गाशयः कपुरुषः ३

कर्तव्येषु ५

अविचारः ४

सिंचति ३

श्रुतं शस्त्रं दंतं भवति

जीजीवयः पुरुषः कलनिष्पत्तिविगणं व्यस्यतामोत्सवं यतिप्रपद्यन्ति ५

किं

॥८॥

सुखः शान्तिः अलंक्रियामयति १

पराक्रमः शान्तिः प्राप्तरणे १ निष्ठा उत्तमा सिद्धिः पराक्रमस्य भूषणः भवति १

शास्त्रः बुद्धिश्चरीतिरुपगतमश्रंधकारः तेन प्रधा दीते कृयाविधौ अर्थदर्शनं कुरुते २ बांधवो ग्यै गुणे ३ प्रापयन्ति ५

वपुः प्रशमस्य भवत्यलंक्रिया ॥ प्रशमाभरातां पराक्रमः सनयां पादितसिद्धिभूष

ताः ॥३१॥ मतिभेदतमसिरोहिते गहने कसविधौ विवेकिनां ॥ सुकृतः परिशुद्धा

गमः कुरुते दीप इवार्थदर्शने ॥३३॥ स्पृहणीयगुणोर्महात्मनिश्चरिते वर्त्मनि

यैष्ठ्यमनः ॥ विधिहेतुरहेतुरागसां विनिपातोपि समः समुभूते ॥३४॥ शि

वमोपयिकं गरीयसौ फलनिष्पत्तिमद्विज्ञायति ॥ विगताय्यनयन्ति पो

रुषं विजितक्रोधरयजि गीषवः ॥३५॥ अर्धनेयं मुदेतुमिष्टं तामिरं

रोषमयं धियापूरैः ॥ अविभियनिशाकृतं तमः प्रभयानां शुभं ताप्युदीय

तै ॥३६॥ बलवानपि कोपजन्मनस्तमसौ नाभिभवैरुतादियः ॥ इत्यप

क्षरवैदनीः कलाः सकला हंतिसंशक्तिसंपदः ॥३७॥ समवर्तिरपैति मार्द

पुरः प्रवृत्तवृद्धा क्रोधमयं अधकारं दूरीं कृत्वा ३ कीनाभेदं कृत्वा ३ रात्रिकृतं अधकारं ३ प्रभयानां मदीया ३

वामानविदः पुरुषः कोपोपनि एवंभूतः तमसा न प्रतपो गुणः अधिमवंपराभवं न आध्यायति सः सपुर्णरुक्ति संपत्तिना शयंति २

समानवति सन् १ प्रापयन्ति १

मनः दूषतां पुरुषा
एतां निः ३ न ते स
मम च नि ४

विजितः क्रोधस्य रये
मे गो ये न ४

दिः

सुदेनकृतः दी
पयस्यो तादि
दोषरहितः २

न दुविता प्रायती
उत्तरकाले यस्या ५

न उद्यं प्राप्ताः ३

रुक्मसः ३ दुः
ला ३ य ३

॥८॥

समये नाम काले तीक्ष्णं तां विस्तारयति सः ते जेन संसारं अपिति छति १ न सा मइ के असा मयि के ३ विस्तार कुर्वतः ३
 वं समये यं श्वेत नो तिति गमतां ॥ अधितिष्ठति लोक मो जसा संविवस्वा निवर्मेदिनी पतिः ॥ ३८ ॥
 कचिराय पुरिग्रहः श्रियां के चंदुष्टं द्रियवा जिवश्यता ॥ शरद भ्रंचल
 श्वलेन्द्रियै रसुरस्या हिवुद्धं धला श्रियः ॥ ३९ ॥ किमसामयिकं वितै न्वता मनसः
 शोभमुपात्तरं हसः ॥ क्रियते पतिरुच्चै रपां भवता धीरतया धरी कृतः ॥ ४० ॥
 श्रतमप्यधिगम्य ये रिएन विनयं ते न शरीरं जन्मनः ॥ जनयंत्यचिराय संपदं न सजंते ॥
 मयशस्ते खलु चापला श्रयं ॥ ४१ ॥ अतिपातितकालसाधनां स्वशरीरं द्रिय
 वर्गतापिनी ॥ जनै वन्तं भवं तं मैक्षमा नय सिद्धै रपने तु मर्हति ॥ ४२ ॥ उपकार
 कमायते भर्तृशं प्रभवः कर्मफलस्य भूरिगाः ॥ अनपायिनि विहृतां द्विषां नति
 तिक्षा सममस्ति साधनं ॥ ४३ ॥ प्रताति प्रवराणं विहाय नः संहजं प्रेमनिब
 द्धचेतसः ॥ प्रतामंति सदा सुयोधनं प्रथमं मानभ्रतां न के ह्ययः ॥ ४४ ॥

सुखेन रक्षः २३
प्राप्तरुः क्रोधास्यवे
मः ० वं भूनामवस
शास्त्रोपठित्वा ५
प्राप्तरुः न्यनीव
कै ४
प्राप्तरुः व २४
उत्तरकाले उपका
रकं ३

महत्कर्मफलस्युत्पत्तिः नमो तत्परायैवभूतानः कार्यः प्रस्थापयि २९ यदुवंसिनः ९
सहनसमानेति यसाधनेनं सि २ हाय २ मानभतं प्रगणः १ यदुवंसिनः युधिष्ठिरं विहाय सुयोधनं नमस्करोति ति भावः ९

किं

॥ ८७ ॥

प्रतिधारयिष्य
तिनामविषयं
अथोतिर्यः ३
अवमानयन्
मानेन शालेशे
भतेतिमानश
समर्थः भवति
मानस्य तस्य
तिशमः ४

पंक्तिः २

॥ राम ॥

अथोपनस्य अभिमानः राशो भेदने करिष्यति भयः २

स्वभावेन मित्रः १ कतिमजना ९

अभिमानः महतः अनुकम्पादि

अथोपनस्य २ अतावधेदि

सुहृदः सहजास्तथैतरे मतिमेषां न विलंबयंति मे ॥ विनयादिवयापयंति ते धृष्ट
मजमात्मसिद्धये ॥ ४५ ॥ अनियोग इमान्महीभुजो भवता तस्य कृतः कृतावे
धेः ॥ प्रतिघोरयितासमुत्पतेन हरिदश्वः कमलाकरानिव ॥ ४६ ॥ उपजापमह
विलंबमनसविधातान्पती नमस्ते ॥ सहते न जेनोप्यधः क्रियाकिमुलो
काधिकधर्मसजकं ॥ ४७ ॥ असमापितकार्यसंघदां हतवेगं विनयेन ता
वता ॥ प्रभवस्यभिमानशालिनां मदमुत्तमयितुं विवर्तयः ॥ ४८ ॥ मदमा
नसमुद्धतं नृपेन वियुक्तं नियमेन मूढता ॥ अतिमूढपुदस्य तेन यान्नयही
नादपरज्यते जनः ॥ ४९ ॥ अपरागसमीरितोरितः क्रमशीतार्तिकुलमल
संततिः ॥ सुकरस्तखसहिष्णुनारिपुरुमलयितुं महानपि ॥ ५० ॥ अतुर
य्यपहंति विग्रहः प्रभुमेतः प्रकृतिप्रकोपजः ॥ अखिलं हि हि नस्ति भूधरं ॥ ५१ ॥

नाशकरोति ९

सुसाध्यः भवति २

सहनशीलापुरुषेण

समुत्ति

नाशकरोति ९

युक्तः १

किं

कृतः प्रवधिः मया
दायेन २
शून्यः क्रिया

मदगर्भोत्कारे

उत्पादयितुं

शिथिलः ३

साल्मद्वि

॥ ५१ ॥

कथं भूतानि तर्पयन्ति श्रवणविनवशीभूतः युधिष्ठिरं प्रतिप
 वरुः सुहृदादिः श्रंतः जुवराजादिनां भेदे कुर्वन् ॥ ५१ ॥ अतुदिस्तुत्राकाश ३ नीतमार्गेण व्याकुले ४
 अविनिर्गतस्य पुरुषस्य श्रंतकाले २ युधिष्ठिराजः १ अविनीतस्य १ अशिष्टितया संपदः २ भीमसेन ४
 तरुशाखांत निवृष्य जो नलः ॥ ५१ ॥ मतिमान् विनयप्रमाथिनः ससुपेक्षेत ससु
 त्रतिदिषः सुजयः खलु तौ दंतरे विपदं तावत् विनीतसंपदः ॥ ५२ ॥ लघुवति
 तया भिदांग तंबहिरं तं श्वे नृपस्य मंडलं ॥ ५३ ॥ अमिर्भय हर सैनरंते शिथिलं
 कूलं मिवापगारयः ॥ ५३ ॥ अनुशासतमिह नाविलं नृपवत्कीकूलं मज्जुनाग
 जै स्वयं मर्ध इवा भिवां धिते स्तं मभीयो यपराशरी लैजः ॥ ५४ ॥ अथ युग्मे
 नाह ॥ मधुरै रवंशा निलं भयं नैपतीयं विशमं निरीक्षितैः ॥ परितः पटुविभ
 देन सा दहनं धीमं विलोक नक्षमं ॥ ५५ ॥ सहसोपगतः सुविस्मये तपसां
 सैतिरसैतिरेनसां ॥ ददृशे जगती भुजो मुनिः सुवपुष्मानि पुं वै न्यसंचयः
 ॥ ५६ ॥ अथो अकैरासनतः परा ऊर्जा दुर्धनं संधर्तारुता कल्कलाग्नः ॥ रज
 कीर्ता कपिष्ठां शुजालः शृंगां तु मेरो रिवैद्य मरं शिमः ॥ ५७ ॥ ॥ ५८ ॥ ॥

भेदे कुर्वन् १
 भेदे प्राप्ते ३
 सवन्तीति मन्त्रा
 पगाइमरः ४
 केः कर्मवप
 शांतेय

एतपसां उत्पत्ति
 स्थानं ३

ओदसि जेन वर
 संनिकरस्या म
 नः अथ वरा युः ३
 अमकुले यथा स
 तथा ४
 अवलाकनेय
 अविचारण प्र
 मः ३
 देह धारी पुण्य
 समुहः ३
 रा रेव ३

पापाकं न उत्पत्तिस्थानं ३ किं एणुजालः समुहः
 युधिष्ठिरं ३ तिर्यकजानीनां पक्षिणां शान्तिप्रापयनसन्
 पुरुमौल्यं २ उत्तिहन्तः २ कथितः ३ रुएवलकला मवत्सः २

119011

कीर्ति सम्पूर्ण

किं एवम् ॥ ४

उच्चप्रांशुन्नतोद
गदप्रवरः४

प्रसादस्तु प्रसन्न
नारदभरः ३

राम

[illegible]

अविहितहृदयो विधाय सौहार्दं विवेकं विप्रवरं गुरूपदिष्टं ॥ तदनु मत्तमले
चकार पश्चात्प्रशमं इव श्रुतं मासनेन रेदः ॥ ५८ ॥ व्यक्तोदितस्मितमयस्व
विभासितोऽस्तिष्ठन्मुनेरभिमुखं सर्विकीर्तयाम्नाः ॥ तन्वन्तमिदं मन्त्रितो
गुरुमंशुजालं लक्ष्मीमुवाह सकलस्य शंशां कस्तनैः ॥ ५९ ॥ इति श्री कि
रातार्जुनीये महाकाव्ये भारवी कृतौ लक्ष्म्यं के दे पायनाभिगमनो ना
म द्वितीयः सर्गः ॥ ततः शरच्चन्द्र करानि रामैरुत्सर्पिभिः प्रा
श्रुमिवांशुजालैः ॥ विभ्रौता मानील रुचं पिशंगीजरास्तडित्वं तमिवां बुवाहं
॥ ६० ॥ प्रसादलक्ष्मीदधतं सैम्यं वयुः प्रकेर्षणी जन्तातिजने ॥ प्रसह्ये चेतस्य
समासं जन्तं संस्तुनां मविभावमाह ॥ ६१ ॥ अनुद्धतौ कारतयो विविक्ता
तन्वन्तं मन्तः करणस्य वृत्तिं ॥ माधुर्यविश्रंभविशेषभाजा कृतोपसंभा

संनमानयेते २ अपरिचितानां ३
विस्तारयेते १

इष्टस्यामं४ विष्णौक दुष्पिगलौ४ सप्तः४ लोकसुमुयनेने३ ज्ञे३ तं धितेन३
दक्षतिसयेन३ नम्रतया२ तेजातिसयेन३
मधुरताम् विष्णोसं१

वि.

तेन च सनभ्रा
इति तं भ्रासत्

तनुविस्तारेन
सन्मुखे स्थितः

चंद्रस्य ४

प्रसारिते ५

ताम्रसोदामिनी
विद्युत्तमपदः

三

पूतां पवित्रं २